

Dr. Kolláth György

A bűvész mindig többet tud, mint a közönsége. Ez a tudás élteti azt az „iparágot”, amelynek közkeletű angol neve: consulting. Hihetetlen pénzeket lehet általa keresni világszerte, és egyre inkább itthon is. Néha silány hókusz-pókusz az, amit a tanácsadó hozzáad az eredményhez. Sokszor csak a név, a kapcsolati tőke számít. A klientúra-rendszerekben valahogy jobban hisznek a hasonszörűeknek, mint a hideg, profi, vadidegeneknek.

Máskor viszont éppen a tanácsadó szellemi többlete, speciális ismerete az, ami a siker záloga. A legtöbbször ezek átszövik, keresztezik, felerősítik, avagy diszkreditálják egymást. A háttérben a Mágus lehet a magyar Rodolfo, ám lehet Cipolla (Lásd, T. Mann: Mario és a varázsló) is. Derűs, ártatlan trükk éppúgy, mint egy valóságos krimi, elképzelhető. Középen adódik egy jókora, sűrű zóna, a lobbisták világa. Olyan, mint a sherwoodi erdő.

Melyiket jelöljük meg most éppen, a Roosevelttéri palota ügyében? Tippelni lehet, de valószínűleg sosem fogjuk megtudni. A szájtáti népen kívül ezt tudni és kezelni igazán senkinek sem érdeke. A surranó-pályán célba érkező érdekkijárási a közügyek intézésének bevett módja ma. Csakhogy, a piros sarokban a meggyőzés, a kékben a Btk. Középen majd lesz egy lobbi-törvény.

A Medgyessy-ügy egyelőre belpolitikai „ráolvasás”. Még az eset büntetőjogi megítélése sem egységes. Befolyással üzérkedés, aktív vagy passzív vesztegetés, bűncselekmény hiánya – szól a találgatás. Honnan lehetne tudni, amikor még nyomozás sem indult? Egy rémes megbízási szerződés – egy cég ügye – nem automatikusan jelöl meg gyanúsítottat. Szervezet ma nem, csak ember lehet a büntető-ügy „alanya”. Jogállamban a jogerős bírósági ítéletig – jogi értelemben – mindenki ártatlan, s így is kell vele bánni. A politikai hatás, az etikai megítélés persze – más káposzta.

A jogi verdikt sem lesz egyszerű. Megmondaná valaki: a Btk. által üldözött módon mi ma a „befolyás”, s mi számít azzal való „üzérkedésnek”? Az antivilág büntetőjogában az üzérkedés – ma úgy mondanánk: üzleti haszonlesés? – bűnnek számított. Ugyanez ma a magántulajdoni rendszer, a piacgazdaság egyik pillére. Protekció, kivételezés volt, van, lesz. De vajon azon belül mi számít bűnös befolyásnak, s mi csupán figyelmesség, „materiális goodwill”, üzleti vagy baráti szívesség? Egyébiránt a Btk. nem a szerint tesz különbséget, hogy pénzt adtak-e vagy más ellenszolgáltatást. A Btk. „előnyről” beszél, az pedig - jogellenesen – sok minden lehet.

Lehet? Megannyi dilemma van, korszerű válasz nélkül. Semmiféle kétely nem lehetne azonban abban, hogy a képviselői szavazat nem megvásárolható és nem is kikényszeríthető. Az egyéb összefüggéseken a ráérő honatyák majd elvitatkoznak. Így pl.: jó-e az vajon, hogy egy üzleti fellépés vagy abszolút ártatlan eset, vagy pedig „3 évig terjedő” deliktum? Ezen a ponton válnék szükségessé a lobbitörvény. Feltéve, ha az nem decens, lobogtatnivaló papíros volna csupán, hanem az érdekkijárási átlátható hálóját jelentené.

Az ország érdeke nyilvánvalóan az eset objektív tisztázása (volna). Korrekt feltárás - politikai részrehajlás és előítélet nélkül. Tisztességesen szétválasztva a jogi és a politikai vonatkozásokat. Mindkettő menne a maga vonalán. Nincsen de! Nem lehetne érv, hogy bezzeg a másik oldal elsumákolhat akármit. Cezúra kellene. Belátás: az egyik oldal sarát a másiké nem oltja ki, és nem is orvosolja. Az, hogy az egyik botrányra rátromfol a másik, sehová sem vezet. Bánya, borház, palota, székház, sztráda, pénzügy, sport-lenyúlás - egykuty. Különb - következmények nélkül - csontvázak özöne jön elő a szekrényből.

Cím
Tanácsadás
Dátum
2001.11.18.

Dr. Kolláth György

Egy nyitott társadalomban (majdnem) minden kiderülhet. Erre azonban a politikai elit lelkiileg sincs felkészülve. A fő baj talán a törvényekfelettség (tév)eszmeje. Az, hogy voltaképpen minden elsikálható. Egy érett demokráciában a választott politikus erkölce magasan a törvényi minimum felett áll. Szemléltetve: ő még azt sem teszi, teheti meg, amit egy közember megengedhet magának. Itthon, tisztelet a kivételnek, ez a közéleti-jogi nívó - mondjuk az Alkotmány eskü szerinti betartása - általánosan rossz, s egyre romlik. Jelzi ezt a felelősség-vállalást helyettesítő ájtatos képmutatás, a szlogenekkel való kábítás és a másra mutogatás. Ezért nincs esély ma független vizsgálatra, egyfajta magyar „tisztá kezek” akcióra.

Pedig, 3-4 évvel az EU-csatlakozás előtt ezzel kellene törődnünk. Idő, mód és szükség is volna rá. Adódnék most egy kegyelmi állapot, melyben a közbizalom talán visszaszerezhető. A piacgazdaság kiépülése jól-rosszul lezárult. Annak konszolidációja, öntisztulása viszont még meg sem kezdődött. Nem igaz, hogy ezt meg lehet úszni. Netán mégsem remélhető, hogy a második, avagy a tizedik milliót (milliárdot?) már tisztességesen meg lehet itthon is szerezni? Mindegy?

Fájdalmasan igaza volt (van) Lengyel Lászlónak a korrupció hazai térhódításáról. A kliens köz-, vagy magán ügyében ma a tiszta, fair, egyszerű, átlátható, biztonságos elintézés - tanácsadóval, ügyvéddel vagy a nélkül - üzemszerűen még rutinügyekben sem működik. A rendszer alapjárata rossz. Rend szerint kell valami „többlet”, különben hívatnak, szívatnak, packáznak, avagy a végtelenségig húzzák az időt. Azoknál van csak több és jobb esély, akik a nevüket, a személyes tekintélyüket, a közéleti súlyukat is bevetik. A felek így eleve csodát várnak, s nem érnék be, ha a konzultáns és a közhatóság kommunikációja postagalamb útján történék. Mondják is: „Ön biztosan el tudja intézni dr. úr!?” Ezt azonban a szakmai etika tiltja. Sokan vannak, akik nem finnyások. A hajuk szála sem görbül. Közben törvényt írunk.

Ördögi kör ez, melyből az ország mintha nem kívánna, nem tudna kitörni. Európa értékrendje nem ilyen, s bár visszaélés ott is előfordul, nemigen maradhat következmények nélkül. A miénk ambivalens ország. A felelősség - végül - lehet személyre szabott, de a baj: mindannyiunké.